www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

Број 12. ▪ Будимпешта, 24. март 2022. ▪ XIV година

2. СТРАНА

Завршен део пруге Београд-Будимпешта

Интервју: Слободан Владушић

6. СТРАНА

12. СТРАНА

Сусрети фолклораша

Предизборна кампања у Барањи

4. СТРАНА

ПОЛИТИКА

Орбан и Вучић у Новом Саду

„Обећавамо очување мађарско-српског пријатељства”

Брзи воз „Соко” стигао је прошле суботе из Београда у Нови Сад за 33 минута. У возу су били и председник Србије Александар Вучић и премијер Мађарске Виктор Орбан. Они су, обраћајући се грађанима, истакли важност српско-мађарске сарадње и будућих међудржавних пројеката, укључујући и брзу пругу од Београда до Будимпеште.

Председник Србије Александар Вучић рекао је да су на деоници пруге од Београда до Новог Сада „заједно са нама радили руски и кинески пријатељи”, те да су Немци урадили надзор, Швајцарци обезбедили возове, а да је „богата Србија све то платила”.

„Ако наставимо овим темпом, Србија ће бити умрежена најмодернијим пругама”, рекао је Вучић.

Захвалио је Виктору Орбану и рекао да када многи спусте главу у Бриселу, онда мађарски пријатељи дигну глас у одбрану Србије.

„У овој тешкој кризи, договорили смо једну ствар. Шта год да недостаје Србији, прва ће Мађарска понудити. И шта год да недостаје Мађарској, прва ће понудити Србија. Тако се граде пријатељства и на то сам веома поносан”, рекао је Вучић окупљеним грађанима.

„Ово ће додатно зближити Србе и Мађаре, Будимпешта ће да нам буде на два, два и по сата. Невероватно је каква ће то веза бити. Пресрећан сам, ово је за нас историја. Кад прођемо Батајницу, идемо 200 на сат. Тако ћемо за мање од три сата моћи да дођемо у Будимпешту”, рекао је Вучић.

Премијер Мађарске Виктор Орбан рекао је да „данас повезујемо две земље, две престонице и на тај начин олакшавамо живот и Србима и Мађарима”.

„И Мађари и Срби су народ са тешком историјском судбином, али пријатељство између два народа никада није било толико блиско као данас”, рекао је Орбан у Новом Саду, обраћајући се окупљеним грађанима.

Како је рекао, иако не говори о тешкоћама, оне се осећају у ваздуху, јер је свима у главама и у срцу рат на источним границама Мађарске.

„Рат никада никоме не долази у добро време, а најбољи рат је онај који може да се избегне. Пред озбиљним смо изазовом, јер смо кренули са таквим полетом, имамо толико планова, а сада када је свет постао несигуран, многе ствари морамо поново добро да размислимо и осмислимо. Обећавам вам, са било каквим тешкоћама да се суочимо, сачуваћемо мађарско-српско пријатељство, и мир. Рат разара, а мир гради и у миру ћемо да остваримо све наше заједничке планове”, рекао је Орбан. ■

Састанак у Мађарском парламенту

Пријем за омладинце из четири суседне земље

Састанку су, поред осталих, присуствовали и Имре Ритер, председник парламентарног Одбора за народности и немачки посланик, Ева Ронаи Слаба, представник пољске заједнице, Љубомир Алексов, српски парламентарни представник и Ласло Кишфалуди, заменик државног секретара за јавно образовање.

У Парламенту Мађарске, прошле недеље је приређен пријем за омладинске делегате из Хрватске, Пољске, Словачке и Србије. Како сазнајемо из објаве на Фејсбук профилу српског парламентарног представника Љубомира Алексова, током стручног дела програма, гости су информисани о народносној политици, као и о образовању припадника националних заједница, као саставном делу јавног образовања у Мађарској.

Састанку су, поред Алексова, присуствовали и Имре Ритер, председник Одбора за мађарске народности и немачки посланик, Ева Ронаи Слаба, представник пољске заједнице у Парламенту Мађарске, као и Ласло Кишфалуди, заменик државног секретара за јавно образовање, који је младима из суседних земаља предочио информације о народносном образовању и васпитању.

О правима националних заједница у Мађарској у погледу образовања, овом приликом говорио је др Тамаш Ари, комесар за права у образовању. ■

ДРУШТВО

Сусрети на граници

Почиње реконструкција прелаза Хоргош

На Хоргошу је обележен почетак радова на реконструкцији и доградњи тог граничног прелаза на српско-мађарској граници. Овом догађају присуствовали су и министар грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Томислав Момировић, председник Скупштине АП Војводине Иштван Пастор и градоначелник Суботице Стеван Бакић.

„Велико је задовољство бити данас на Хоргошу, само два дана након што смо пустили брзу пругу од Београда до Новог Сада и најавили да ћемо за две године завршити пругу до Суботице, а онда се и годину дана касни је, повезати са главним градом Мађарске", рекао је Момировић.

Он је оценио да се по свему овоме види да степен којим се интегрише Србија са пријатељима из Мађарске нема преседана у прошлости.

„Ми морамо да се повежемо са земљама Европске уније, а дефинитивно немамо бољег пријатеља од Мађарске. Зато проширујемо овај најфреквентнији гранични прелаз у нашој држави", рекао је Момировић.

Пастор је нагласио да после нешто мало више од три месеца од потписивања уговора данас присуствују почетку радова.

„Ови радови изузетно су значајни јер отварају потпуно нову перспективу не само за државу него и за овај део Србије. Север Бачке дефинитивно престаје да буде део периферије и постаје део централе и простора где се дешавају најкрупније и најзначајније ствари", истакао је Пастор.

Он је рекао да тако доживљава инфраструктурне радове, као што су изградња пруге од Београда до Будимпеште, изградња пруге од Сегедина до Суботице, проширење граничног прелаза Хоргош и проширење граничног прелаза код Бачког Брега.

„Све је то практично поентирање на изузетно добре односе између Мађарске и Србије, чиме се улаже у будућност која ствара потпуно другу перспективу, доноси инвестиције и побољшава квалитет људи који овде живе", рекао је Пастор.

Момировић је напомнуо да ће када се заврши брза пруга, пруга од Суботице до Сегедина која је јако важна за север Србије, бити потпуно другачија ситуација у саобраћају у нашој земљи.

„Мислим да сви људи, на територији целе Србије, а поготово Војводине, могу да прате промене које се дешавају. Позивам људе да пробају нови брзи воз „Сокo" који од Београда до Новог Сада стиже за 33 минута и виде како изгледа најбоља железничка инфрастуктура и најбољи возови у Источној Европи", додао је министар. Вредност инвестиције реконструкције и доградње граничног прелаза Хоргош је две милијарде динара, а њом се предвиђа изградња шест нових саобраћајних трака - две нове траке за путнички саобраћај, две за теретни саобраћај и две нове коловозне траке за аутобусе, што ће у великој мери утицати на проходност и смањене гужви на овом граничном прелазу.

„Гранични прелаз Хоргош један је од најфреквентнијих граничних прелаза не само у Србији, него и у целом региону Западног Балкана. То само указује да он не представља врата само између Србије и Мађарске, него је он пут пролаза свих земаља Западног Балкана и Европске Уније. Овај гранични прелаз је такође и онај на ком се у региону бележи најдуже време чекања за улазак или излазак из земље, што значи да ће се овом инвестицијом омогућити повећање капацитета ГП Хоргош, повећање приступачности камионим, аутомобилима и свим путницима и наравно, утицаће се на смањење времена чекања и гужви, што је дефинитивно корак у правом смеру", изјавио је директор Транспортне заједнице Републике Словеније Матеј Закоњшек. ■

Разговори Вулина и Пинтера

Министри о борби против шверца наркотика

Министар унутрашњих послова Србије Александар Вулин састао се на граничном прелазу Хоргош са потпредседником Владе и министром унутрашњих послова Мађарске Шандором Пинтером, са којим је потписао Меморандум о разумевању о јачању сарадње у области борбе против кријумчарења наркотика.

Меморандумом је предвиђено да, у наредне три године, српска полиција организује за мађарске колеге обуке за откривање и деактивирање илегалних лабораторија за производњу наркотика. Мађарска полиција ће МУП-у Србије обезбедити пет обучених паса и организовати обуке за припаднике српске полиције - водиче службених паса.

Током састанка министри су разговарали и о наставку сарадње два министарства из надлежности граничних полиција, као и о сузбијању ирегуларних миграција.

Вулин је рекао да ће Србија, поводом предстојећих избора у Мађарској, 3. априла, предузети мере ради олакшаног преласка и продуженог радног времена граничних прелаза који не раде 24 сата дневно. У питању су гранични прелази Растина, Бајмок, Бачки Виногради, Хоргош 2, Ђала и Рабе, који ће тог дана радити од 5 до 20 часова.

Саговорници су се сложили да су поново покренуте мешовите патроле граничне полиције у октобру 2021. године дале веома добре резултате у сузбијању илегалних прелазака границе и кријумчарењу мигранта.

Вулин је истакао да ће Министарство унутрашњих послова наставити са спровођењем мера за ефикаснији надзор границе, као и опсежним акцијама дислоцирања великих група мигранта из граничног појаса у прихватне центре. ■

АКЦИЈЕ

Наставља се предизборна кампања

Кандидати Српске листе гостовали у Барањи

Поводом предстојећих парламентарних избора у Мађарској, који ће бити одржани 3. априла, кандидати листе Самоуправе Срба у Мађарској су у оквиру предизборне кампање 16. марта боравили у насељима Жупаније Барања.

Кандидати изборне листе Самоуправе Срба у Мађарској, најпре су посетили Мађарбоју, предвођени Љубомиром Алексовом, заступником српске заједнице у Мађарском парламенту, који је и први на овој листи. Вера Вуковић Рот, председница Мађарбојске српске самоуправе, дочекала је гостујућу делегацију, у којој су били и Вера Пејић Сутор, Петар Богдан, др Јованка Ластић и Петар Крунић, и упознала их са најважнијим радовима који су изведени на адаптацији зграде бивше српске Вероисповедне школе.

Из Мађарбоје, пут је кандидате Српске листе ССМ-а водио је у Шиклош, где су најпре погледали месни српски православни храм, који се може подичити обновљеним иконостасом. Радове је финансирала Влада Мађарске, која је обезбедила и средства за додатне послове, пре свега, подизање једне споредне зграде у порти светиње.

Гости су потом у друштву својих домаћина, на челу са Иваном Јаношевом, председником Шиклошке српске самоуправе, отишли у оближњи угоститељски објекат где су вођени разговори, употпуњени гостовањем познатог глумца београдског Позоришта на Теразијама Александра Дунића, који је извео монодраму „Милош Велики – кнез српски".

Популарни глумац је приликом свог наступа нагласио да се радо одазвао позиву и прихватио гостовања у Барањи, у знак подршке, јер он сам сматра важним делатност заступника српске заједнице у Мађарском парламенту, а да је Љубомир Алексов својим досадашњим радом и постигнутим успесима доказао да је заслужио да му се да поверење и у следећем мандату.

Последња станица кандидата изборне листе Самоуправе Срба у Мађарској била је Мохач. У месном Српском клубу форум је својим наступом отворио глумац Александар Дунић, а потом је уследила промоција „Српског календара" за 2022. годину. Годишњак Самоуправе Срба у Мађарској представили су уредници издања Борислав Рус и Миленко Радић.

У вези са изласком на изборе, сви кандидати су нагласили важност активног учешћа на изборима и гласања за српску листу. Др Јованка Ластић је изразила задовољство што је власник наших образовних установа у Мађарској Самоуправа Срба у Мађарској. Под окриљем земаљске српске самоуправе остварене су разне инвестиције на пољу инфраструктурног развоја школског система српске заједнице у Мађарској, а крунисање свих напора предвиђа се у Сегедину.

Љубомир Алексов је подсетио да је захваљујући материјалној подршци Владе Мађарске пуно тога постигнуто и остварено. Он је Мохачанима обелоданио вест, која је многе обрадовала, да је Влада Мађарске одлучила да из централног буџета за реконструкцију мохачке српске православне цркве обезбеди 80 милиона форинти. При том је истакао и друге инвестиције: обнову других српских православних цркава на територији Епархије будимске, од којих се посебно истиче планирана реконструкција манастира у Српском Ковину, где је 12. марта државни секретар Миклош Шолтес, наговестио да ће се за поменуте радове обезбедити 900 милиона форинти.

Љубомир Алексов је говорио и о значају представничког система у Мађарској и истакао да је уласком мањинских заступника у Парламент Мађарске постигнуто много више него што се на самом старту рада портпарола мислило и очекивало. Наиме, након што је основан Одбор народности у Парламенту, у знатној мери је дошло до побољшања рада на пољу заступништва народности. Томе у прилог иде и чињеница да су захваљујући раду поменутог одбора знатно повећана материјална средства за народности у Мађарској.

Он је присутне подсетио да никада нису били толико добри односи две државе – Мађарске и Србије, као данас, а та позитивна чињеница се одражава и на народности у двема земљама. На крају свог обраћања је позвао присутне који су се регистровали, да у што већем броју гласају за изборну листу Самоуправе Срба у Мађарској, док је остале који се нису регистровали, замолио да, такође, гласају и подрже ону политику која је била и јесте добра за српску заједницу у Мађарској.

Исто је од присутних затражио и Петар Крунић, док је Вера Пејић Сутор присутне упознала са начином на који ће моћи да се гласа 3. априла, приликом парламентарних избора у Мађарској. Вече је окончано дружењем и пријатељским разговором домаћина и гостију.

П. М.

Охрабрујућа вест из Баје

Осамнаест милиона за обнову српског храма

Државни секретаријат за верска питања и односе са заједницама националних мањина и цивилним организацијама при Уреду премијера, одобрио је на конкурсу 18 милиона форинти за заштиту и обнову бајске српске светиње.

Самоуправа Срба у Баји (ССБ) је на заседању одржаном 8. марта, усвојила буџет за текућу годину. Седницом је председавао Марко Чилић, председник тог тела. Како је речено, сума којом ће располагати ССБ ове године износи преко два милиона форинти, и обухвата државну помоћ и финансијска средства која се предвиђају од стране Градоначелничког уреда града Баје.

Управо о материјалној помоћи коју додељује локална самоуправа, било је речи у оквиру друге тачке дневног реда и то приликом разматрања споразума о сарадњи са градом Бајом. Због тешке финансијске ситуације у којој се налази, локална самоуправа града Баје је одлучила да свим народносним самоуправама смањи финансијску помоћ, па тако и српској, којој је укупно додељено 500.000 форинти, што значи да су им финансије преполовљене.

Упркос тешкој ситуацији, Самоуправа Срба у Баји ће реализовати своје раније зацртане програме, као што су прослава храмовне славе, одржавање традиционалне манифестације „Игре народа", а у виду је и објављивање „Календара", као и помоћ при штампању разних издања.

Током заседања посебно се разговарало о вести да је њихов конкурсни пројекат уродио плодом, јер је Државни секретаријат за верска питања и односе са заједницама националних мањина и цивилним организацијама при Уреду премијера, изгласао за заштиту и обнову бајске светиње 18 милиона форинти. Тихомир Тибор Барабаш, члан ССБ-а је наговестио да ће се од тих средстава купити црепови, како би се изменила кровна конструкција, поставиће се и олуци, а постоје и прозори на цркви које ваља поправити, односно променити.

П. М.

КУЛТУРА

Објављен нови број „Дешчанских свезака"

Преглед летњих празника и народних обичаја

У издању Српског културног удружења за јавно добро „Банат", недавно је светлост дана угледао 22. број „Дешчанских свезака". Традиционално издање које промовише наслеђе српског народа, пре свега у Дески и околини, за штампу је приредио Боривој Рус, истраживач прошлости Срба у поморишком крају.

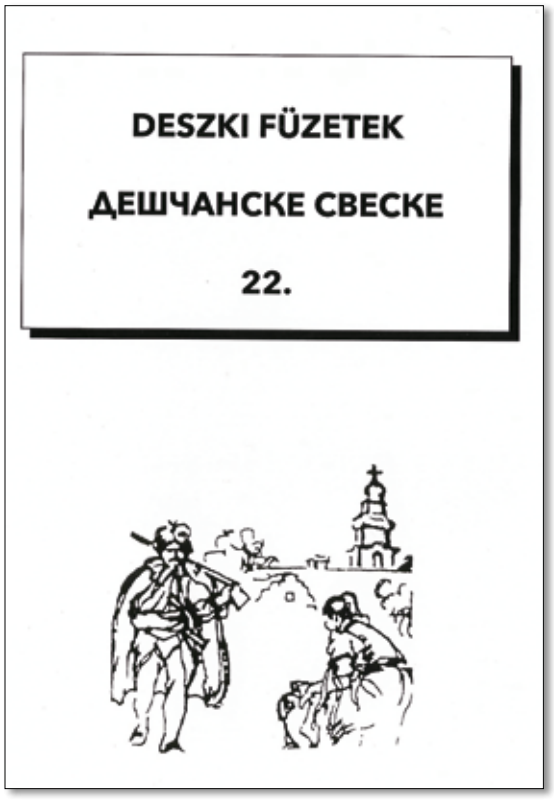

Главни носилац издавачког пројекта, Боривој Рус, овом приликом је обрадио летње празнике и обичаје Срба у Дески. Преглед серије празника отпочео је истицањем „Светих апостола Вартоломеја и Варнаве".

„За овај дан се везују многи обичаји и сматра се, у првом реду, женским празником. Жене на овај дан нису радиле на њивама, да не би град тукао усеве. На овај дан нису дали ником да се пење на дрва, да не би падало још зелено воће и гране. Зато су га звали и Вратоломије. У народу се верује да до овог празника жито расте, а после почиње да зри. Пре су неки на овај дан плели венац од жита на специјалан начин, да би жито што пре сазрело. Од ових обичаја, нажалост, није ништа остало, само се из казивања старијих зна како је то било у стара времена", пише у студији Боривој Рус.

Он, потом, наставља са Видовданом, Петровданом, Светим Прокопијем, Огњеном Маријом, Светим пророком Илијом, Благом Маријом, Светим Пантелијом, Мајком Ангелином, Изношењем Часног крста – Макавејима, Преображењем, Великом Госпојином и др.

Истраживачки приказ обичаја заокружен је представљањем карактеристичног Усековања главе Св. Јована Крститеља. „Општи је обичај да се односи грожђе и погача у цркву, које свештеник освети, а после дели. Било је места где су тога дана, после окађивања, грожђе делили комшијама и родбини. А на овај дан било је насеља где нису ништа резали ножем. […] У неким селима Баната палили су и ватре уочи Усековања, негде су одлазили у виноград и тамо проводили ноћ. Од обичаја, како у Поморишју, тако и у другим местима, данас, осим поста и одношења грожђа на освећење у цркву, ништа није остало", стоји на крају српске верзије двојезичног српско-мађарског издања, које представља летње празнике и обичаје Срба у Дески.

За превод на мађарски језик побринуо се Сенад Емра, дипломирани теолог, потпредседник Самоуправе Срба у Сегедину, док лекторисање на мађарском потписује др Жужана Фачко Тот.

Нови 22. по реду број „Дешчанских свезака", објављен на српском и мађарском језику у 200 примерака, заслужује похвале, јер се приређивач за штампу Боривој Рус потрудио да приреди кратак пресек о летњим црквеним празницима и обичајима, пре свега, у Дески.

Посебно радује чињеница да је издање први пут објављено у колору. Фотографије које су уврштене у свеску, у боји су, и на тај начин дају нову вредност штампаном делу.

Што се тиче теме следећег броја „Дешчанских свезака", планова и идеја има. Остаје да се види какву ће одлуку донети издавачи ове корисне едиције, која се, такође, може сматрати драгоценим писаним сведочанством историјата и обичаја српског народа у Мађарској.

П. М.

Свети Апостол Вартоломеј и Варвара -Вартоломије

Свети Апостоли Вартоломеј и Варвара су такозвано мањи непокретни празници које црква слави увек 11 јуна по старом то јест 24 јуна по новом. За овај дан се везују многи обичаји и сматра у првом реду женским празником. А то је значило да жене на овај дан нису радиле да не би добиле вртину (несвест), по неким местима нису радили на њивама да не би град тукао усеве. На овај дан нису дали ником да се пење на дрва да неби падало још зелено воће а и гране крајле зато су га звали и као - Вратоломије. У народу се верује да до овог празника жито расте а после почиње да зри. Пре је било да се неки на овај дан плели венац од жита на специјалан начин да би жито што пре сазрело. Од ових обичаја нажалост није ништа остало само се из казивања старијих зна да како је било то у стара времена.

Видовдан

Видовдан се празнује 15 јуна по старом односно 28. јуна по новом календару. Прослављање Видовдана православна црква је уврстила у ред празника 1982. године. Од тог дана црква држи службу и парастос за све погинуле у ратовима а посебно кнезу Лазару а важност добија после првог светског рата. А посебну значај има пошто се на овај дан одржала легендарна Косовска битка. Народни обичаји за овој празник имају паганске корене код свих Славена па тако и срба Главни елементи везани за за овај празник као и код свих пролећним и летњих празника: вода, култ мртвих биље, девојашко гатање а посебно вид „што

3

ИНТЕРВЈУ

Слободан Владушић, аутор актуелног романа „Омама"

Црњански је видео ствари које други људи нису

Најновији роман Слободана Владушића писца и есејисте, професора на Одсеку за српску књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду, привлачи пажњу читалаца од момента када је објављен, половином прошле године, у издању београдске „Лагуне". Књига „Омама" је награђена признањем Матице српске „Бескрајни плави круг" и проглашена најбољим романом у 2021. години.

Господине Владушићу, како је настајао роман „Омама" и откуда инспирација да Милош Црњански буде актер приче коју сте желели да испричате?

– Црњански је један од мојих омиљених писаца. То је прво. Друго, докторирао сам на његовој прози. Наслов моје тезе је био „Слика европских метропола у прози Милоша Црњанаског". У току истраживања имао сам прилику да прочитам путопис о Берлину, који је Црњански написао током свог првог боравка у овом граду. Било је то 1928. године, када је био аташе за штампу у посланству краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Тако сам дошао у додир са једним врло оригиналним доживљајем Берлина, у којем је до изражаја дошла оштроумност и проницљивост Црњанског. Укратко речено, Црњански је видео неке ствари у Берлину које други људи, чини ми се, нису приметили. Како сам одувек био заинтересован за међуратни период у историји Европе, учинило ми се занимљивим да испричам причу у којој ће се појавити и Црњански. Он је један од главних јунака Омаме, али Омама није роман о Црњанском, већ управо о том времену.

Колико сте дуго писали роман који је већ доживео више издања? Јесте ли задовољни реакцијама читалаца?

– Не могу да се тачно сетим времена када сам почео да пишем роман. Знам само да сам имао у глави много различитих заплета и да је било потребно доста времена док се прича није стабилизовала, односно док нисам постао задовољан оним што сам смислио. Написао сам прво пролог романа, па неколико поглавља, а онда епилог, који се неким читаоцима јако допао, а некима није ни мало. Ја наравно, знам чему тај епилог служи и која је његова функција у целој причи. Већи део романа сам написао током првих месеци короне. Био је то необичан период. Од када сам постао пунолетан, никада нисам у свом граду провео неколико месеци, а да нигде нисам путовао. Време које сам тако добио – а више бих волео да га нисам добио – искористио сам за свакодневно писање романа. Када пишете тако, сваког дана по неколико сати, а да при том имате јасну идеју шта пишете и шта ће се догодити у сваком поглављу, онда можете прилично брзо да завршите бар прву руку романа. Касније подешавања наравно узимају доста времена. Али, мислим да се све исплатило. Добио сам доста порука преко друштвених мрежа у којима читаоци хвале Омаму. Мене то као писца, наравно, радује. Ја своје романе доживљавам као нешто што делим са читаоцима, нешто што мене приближава њима, и њих мени.

Ради се о историјском трилеру. Колико је роман „Омама" другачији или повезан са Вашим претходним романима („Forward", „Ми, избрисани" и „Велики јуриш")?

– Неке везе постоје, пошто их је писао исти човек. Међутим, мислим да су разлике много веће. А то је била и моја намера. Покушавам да у сваком роману унесем неку новину. Рецимо, нову перспекитву, пошто сваки од тих романа представља једну варијанту моје животне приче. Дакле, пишете увек из себе, али никада исту причу. Неке ствари које сте занемарили у једном роману, нагласите у другом. Сем тога, прича мора да ме потпуно обузме, у супротном не могу да пишем. Било је неколико идеја које сам почео да развијам, али сам стао – учинило ми се да коначан резултат неће бити нешто што би могло да ме фасцинира. Онда бих одустајао. За мене је заправо писање романа нека врста унутрашње борбе, јер имам утисак као да ми је сваки роман последњи роман. Нисам сигуран да ћу после једног написати други. То је можда зато што сам поред писања романа посвећен и проучавању српске књижевности, а на почетку каријере сам више од деценије писао књижевне приказе. Врло добро знам колико има сувишних романа. Не бих волео да и моји буду такви.

Предајете студентима књижевности у Новом Саду. Какав је њихов однос према Црњанском? Да ли прате савремену књижевност?

– Црњански је живи класик, што значи да се његове књиге и даље купују и читају. Ја мислим да то није случајно. Андрић је за Црњанског рекао у једном приватном разговору који је касније постао јаван, да је он једини из њихове генерације богомдани писац. И заиста јесте. У српској књижевности осим Црњанског не постоји други писац који је истовремено и антологијски песник и антологијски писац. Његова поезија, готово све што је написао, представља антологијски допринос српској поезији, а његова проза опет спада у најбоље странице српске прозе. Моји студенти, већина њих, наравно, воле Црњанског. У којој мери читају савремену књижевност, то не знам тачно. Ја им предајем српску књижевност друге половине двадесетог века.

Писали сте и били награђивани за романе, али и за књижевну критику („Исидора Секулић" за студију „Црњански, Мегалополис"), а она се такође, односила на Црњанског. Зашто је он за Вас посебно значајан, па сте му толико посвећени?

– Није једноставно одговорити на питање зашто некога волите. То важи, наравно, и за писце који волите. Могао бих да вам наведем неке разлоге, али то није то. Постоје и други српски писци који имају одличан стил. И други српски писци су били проницљиви посматрачи света. На крају крајева, ја волим и неколико других српских писаца који ми такође пуно значе и о којима сам написао десетак и више текстова. Али, када некога волите, као што ја волим Црњанског и његову прозу и поезију, онда на крају то постаје нешто ирационално. Рецимо, постоји његова књига *Код Хиперборејаца* коју сам читао у једном врло драматичном периоду мог живота, када сам мислио да нећу живети дуже од неколико месеци. Хтео сам да се од живота опростим са Црњанским, као да ми је најбољи пријатељ.

Разговор водила:
Добрила Боројевић

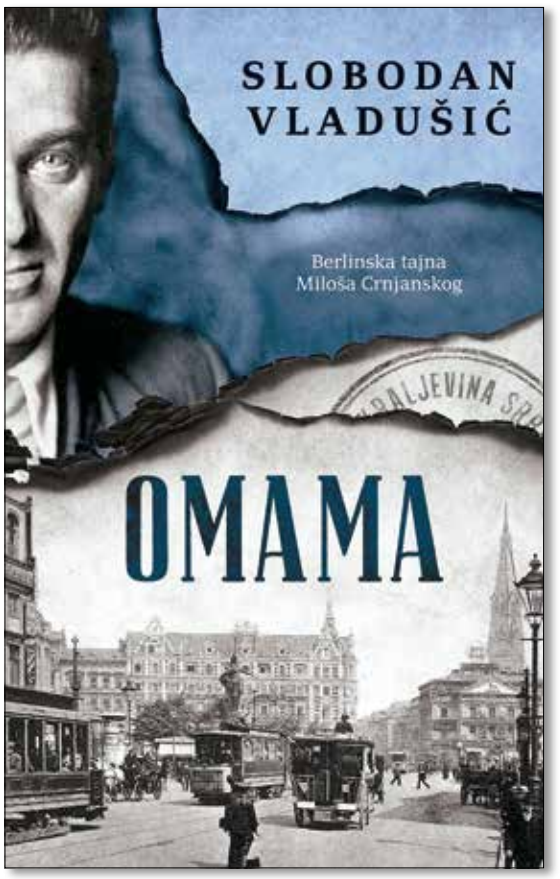

ИЗ БИОГРАФИЈЕ АУТОРА

Слободан Владушић (1973, Суботица) је писац и есејиста, професор на Одсеку за српску књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду. Поред осталог, био је уредник у часописима „Реч" и „Летопис Матице српске". За свој први роман „Forward" (2009) добио је награде „Борислав Пекић" и „Златни сунцокрет", за најбољу књижевну критику 2004. награду „Милан Богдановић". Године 2011. године добио је награду „Исидора Секулић" за студију „Црњански, Мегалополис".

ТРАДИЦИЈА

Едукативни скуп о текстилу

Чланице „Златних руку" на конференцији у Бекешчаби

У организацији Удружења за народну уметност Жупаније Бекеш, у Бекешчаби је од 4. до 6. марта, одржана 18. по реду Међународна текстилна конференција. Учесници скупа, међу којима су се нашли и поједини чланови руководства Културно-уметничког друштва „Банат" из Деске, пре свега Радионице „Златне руке", имали су прилику да послушају бројна предавања из области етнографије.

Разговорало се конкретно на тему текстила, а циљ конференције је био „разматрање актуелних техничко-технолошких, економских, еколошких, истраживачко развојних и других питања везаних за текстил, текстилну идустрију, као и за примену савремених достигнућа и увођење техничко-технолошких иновација у процес производње влакана, текстила, одеће и техничког текстила."

Радни део конференције одвијао се у оквиру преподневних и послеподневних сесија, на којима су еминентни стручњаци из ове области, аутори из земље и иностранства, презентовали своје радове. Програм конференције обухватио је радове посвећене научним и практичним акспектима тема попут текстила и текстилне технологије, дизајна текстила, менаџмента и маркетинга у текстилној индустрији и екологији, а неизоставни сегмент био је и одрживи развој у текстилној индустрији.

Излагања аутора је пратила одговарајућа стручна расправа, где је учесницима конференције било омогућено да се детаљније упознају са проблематиком обрађеном у презентованим радовима.

Са друге стране, учеснике скупа посебно је радовала пропратна изложба текстила у народној уметности. Наиме, у склопу поставке – чија је тема била „Припрема за празник", представљено је 700 величанствених радова, од укупно 2.800. О најбољим остварењима одлуку је донео посебан стручни жири, а упечатљиве примерке ручне радиности, како из Мађарске, тако и из иностранства, које карактерише специфични народни дух, публика може да види до 8. априла.

Међу изложеним радовима налазе се и делови богатог културног и текстилног наслеђа дешчанског Културно-уметничког друштва „Банат". Заинтересованој публици се пружила и пружа прилика да се диви женској банатској ношњи, џегама, дукатима, па и банатским папучама.

На лицу места, Ева Брцан, руководилац Радионице „Златне руке", је детаљно говорила о текстилној култури дешчанских Срба и другим појединостима, које се тичу веза, златовеза и других ручних радиности.

Поред тога што су се Дешчани, захваљујући својим радовима, изнова нашли у стручном каталогу, луксузном штампаном издању које сведочи о многостраној народној радиности у области текстила, посебно ваља истаћи својеврсно признање које је упућено „Банату", тачније, чланицама Радионице „Златне руке". Наиме, оне су замољене да представљају Мађарску на Међународном фестивалу златовеза и накита, који се предвиђа у другој половини маја у Бухари, у Узбекистану.

У кратком року, Дешчанке би се морале одазвати још једном позиву. Наиме, замољене су да учествују и на међународној текстилној конференцији у Новом Саду, заказаној у августу.

Рад на чувању и неговању текстилне културе Срба у Десци све је познатији и признатији. О томе сведоче и бројне наруџбине које пристижу на адресу Радионице „Златне руке", чије мајсторице не припремају само делове народних ношњи, него и многе друге ствари од текстила. Поред фоклора, Деска је на гласу и због веза и златовеза, односно, неговања старих заната, који поново доживљавају своју ренесансу.

Предраг Мандић

Фестивал у Дески

„То смо (на)учили"

Крај зиме у Дески протекао је у знаку представљања шаролике културне лепезе којом се ово село надомак Сегедина може подичити. Љубитељима културе указала се могућност да погледају и увере се шта све знају бројни домаћи културни посленици, чланови културно-уметничких друштава, хорова, оркестара итд.

У Дески функционишу бројне аматерске групе, културно-уметничка друштва, хорови и оркестри, који своје културне активности испољавају на високом нивоу. Сваке године њима се пружа прилика да своје умеће представе месном живљу и то захваљујући фестивалу „То смо (на)учили".

Пандемија вируса корона је, међутим, током последње две године итекако утицала на културни живот који се обично одвија у насељу. Паузу, проузроковану епидемијом, тешко су поднели не само учесници традиционалне фестивалске манифестације, већ и сама публика.

На срећу, ове године, заљубљеницима у културу указала се могућност да погледају и увере се шта све знају бројни домаћи културни посленици, чланови културно-уметничких друштава, хорова, оркестара итд.

Међу њима, били су и чланови Омладинске групе Културно-уметничког друштва „Банат", деда и унук Миодраг Ђукин и Рувен Фридман, Оркестар „Лале из Баната", солисткиња Естер Фрањо Вујчин, као и Оркестар „Банат".

Сви они су својом интерпретацијом одушевили публику, која је захваљујући управо њима, изнова добила увид у богатство српске фолклорне и музичке баштине. Уједно су потврдили да верно и неуморно чувају музичку и фолклорну традицију српског народа за коју влада огромно интересовање, не само у Дески, него и много шире.

П. М.

СЕЋАЊЕ

Велика годишњица најпознатијег Сентандрејца

Два века од рођења Јакова Игњатовића (8)

Када је 15. марта 1848. под утицајем револуционарних догађаја у Бечу дошло и до покрета у Пешти, српски ђаци и интелектуалци – на челу са Јованом Ђорђевићем, Лазом Марковићем, Јаковом Игњатовићем, Јованом Суботићем, Ђорђем Стојаковићем и Исидором Николићем, припремили су се за истицање српског народног програма.

Већ у првим данима револуције у Пешти, Јаков Игњатовић узео је учешће тако што је и речју и пером деловао у „интересу помирљивости" Срба и Мађара; говорио је на зборовима и налазио се као члан у делегацији за преговоре са Мађарима.

На његову иницијативу формиран је и пештански Српски одбор, који му је одмах поверио да предложи српске „пунктове" (захтеве), које су потом Николић и Стојаковић „редиговали, допунили и изнели пред скупштину одржану 17-19. марта".

Иако у „Жељама српског народа", преведеним и на мађарски, није било ни помена о Војводини, оне су ипак изаз¬вале „сензацију" код Мађара, па се почело говорити о српском сепаратизму: „Овде - онде, показивало се незадовољство према тих пунктовима", писао је касније Игњатовић, „замерало се, питало се шта хоће Срби са тим пунктовима, шта траже нешто особено, екстра".

Ипак је изгледало да ће се, после посете барона Њарија Текелијануму, када је он, говорећи у помирљивом духу, позивао на мир и поверење, те одговора Јакова Игњатовића, који је у име Срба изражавао уве¬рење да ће се „у поуздању... и српске жеље уважити", ти српско-мађарски неспоразуми изгладити и стишати. Крајем марта Игњатовић је, учествујући на још једној манифестацији српско-мађарског „братинства", на збору у „Друштву опозиције" код Музеја, поново говорио „у духу међусобне слоге и сарадње... и оданости заједничкој домовини".

Међутим, већ у току априла, после неуспешних преговора између новосад¬ске делегације и Кошута, постало је јасно да ће српско-мађарски спор довести до оружаног сукоба. У тим новим околностима Игњатовић се „као српски патриот и бранилац равноправности народа у Угарској" почео удаљавати од Мађара, који нису хтели да чују ни за какве посебне српске захтеве, док га је, у исто време, од српског покрета одвајао захтев за независном српском територијом, што је, по њему, водило разбијању Угарске и неизбежном рату са Мађарима.

Њему је било јасно да би захтев за Српском Војводином довео до неминовног сукоба са Мађарима, што он није желео, јер је сматрао да би то било катастрофално по Србе. У својим мемоарима Игњатовић је изричито тврдио да се његова мисао кретала у правцу стварања „велике старе српске државе и Душановог царства", и ослобођењу хришћанских народа који су се још налазили у саставу Турске царевине.

Али, како је за ту идеју требало прво придобити Европу и европско јавно мњење, а затим Србе у Угарској и Кнежевини Србији, Игњатовић је одмах, не губећи време, настојао да задобије подршку јавности за остварење те своје замисли. У намери да подстакне и усмери европску револуцију у том правцу, Игњатовић је у Павловићевим новинама започео да објављује чланке о значају и задацима револуције, укључујући у та своја разматрања и европски исток са Турском.

У својим разматрањима о европском истоку и Турској, Игњатовић је полазио од тридесетих година XIX века, то јест од времена велике кризе у коју је била запала Турска, и од Јулске револуције у Француској, и тим поводом је саопштавао да се од тада „дух европејски воопште није... мењао", иако је реално било очекивати да ти догађаји буду весници слободе и за хришћане у Турској. Европске државе нису биле сагласне да руше Турску, већ су само размишљале о томе „како би Турску међу собом поделили, као да им је Босна, Бугарска, Херцеговина и др. дедовина; као да после толики' мученија, после толике проливене крви, ови народи нису заслужили да код свог сопственог огњишта независими господари постану".

Због опортунизма европских кабинета била је пропуштена још једна прилика, тако да „за интерес човечества опет није ништа учињено". Ако је тада била пропуштена прилика да се ослободе хришћански народи, она се сада у вези са новим револуционарним догађајима морала искористити. Европа коју је захватио либерални дух „трпити не може" Турску, која не жели и није у стању да се реформише и укључи у систем европске цивилизације. Не може се више толерисати да „коран са свим својим будалаштинама и насилијама на срамоту човечества крв јуначки' народа сиса!".

У жељи да се његове идеје и остваре, Игњатовић је о Турској писао као о држави која је на заласку своје моћи, и само се са запада чекао један „вијор" да „муслиманство" у Европи „сконча". У целини посматрани, Игњатовићеви тадашњи погледи на даљи ток европске револуције, као и на њен крајњи циљ и исход, били су доиста нови и несвакидашњи за време у коме су се јавили, али, на жалост, они су исто тако били далеко од могућности свог остварења. Игњатовића то није обесхрабривало, јер је веровао и залагао се да се европски, а посебно српски револуционарни покрет усмери према Турској и „да се ослобођењем христијански народа закључе".

Д. А.

У РЕВОЛУЦИЈИ ВИДЕО ШАНСУ ЗА СВЕ НАРОДЕ

Јаков Игњатовић је на Мађарску револуцију 1848, у њеним првим данима, гледао као на покрет који „у историји човечества отвара нову и велику епоху", у којој ће се створити сви потребни услови „да се жива права човеческа у дело доведу". То је значило да је револуција, у првом реду, требало да обезбеди националну слободу за све европске народе. Игњатовић је због тога и истицао да „данас у свободној Европи, у којој је револуцијом сунце... на хоризонту слободе закрвавило", не сме бити поробљених народа. То што у Европи, у веку који је сав био прожет идејом народности, још има народа који живе у ропству, крив је европски систем равнотеже, који није дозвољавао „да слабији народи остваре своју самосталност и независност".

Такво стање се више не може одржати, јер је револуција, констатује Игњатовић, порушила све те ненародне „бурбонске, метерничке... политике" и наместо њих „царствовати морају народне политике, које за принцип имају: сваком своје". Начело „сваком своје" требало је и морало да дође до свог пуног изражаја у односу на Отоманску империју, у чијем саставу су се налазили милиони поробљених хришћана.

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (26)

ФЕЉТОН

Занимљив разговор у дому Балажа Бардија

„Без обзира на националну и верску припадност појединца, по мени, најбитније је да човек буде човек! Видите, то је мој идеал!"

Када се повела реч о верској и националној припадности, домаћин је с нескривеним одушевљењем говорио о српском пореклу протестантског мисионара Гашпара Каролија.

„Amice, недавно сам прочитао да је Гашпар Кароли, иначе најзначајнији мађарски преводилац Светог писма, уствари био српског порекла. Старином се презивао Радић или Радичић. Не може се тачно установити. Срећом, Каролијево српско презиме наводи се и у једном веома важном документу. Наиме, по унитаријанском записнику, који је вођен током теолошке полемике одржане у Великом Варадину 1596. године, један од учесника презивао се Радић или Радичић. А то је, без икакве сумње, могао бити једино наш велики Гашпар Кароли."

Домаћин је, затим, са задовољством спомињао и Петра Петровића Шураклинског, тамишког великог жупана, доцнијег губернатора Ердеља и поборника мађарског протестантизма. „Кажу", студиозно прозбори Барди, „Петровић је потицао из угледне српске породице. Носио је титулу главног заповедника јужних крајева Угарске и карансебешког бана. Племенити Петровић верно је служио обудовљену угарску краљицу Изабелу која је после пада Будима 1541. избегла у Трансилванију."

Сава је знатижељно упијао сваку реч господина Бардија.

- Бићу вам искрен, господине Барди, никада раније нисам чуо за тог Петровића Шураклинског – призна отворено.

- Amice, куцнуо је час да се и сами позабавите са битним стварима у животу – рече Барди и благонаклоно позва свог госта у раскошни плави салон. Седели су у комотној фотељи испред богато изрезбареног мраморног камина и лагано испијали кафу, уз квалитетан француски коњак.

Реч се ускоро повела о политици. „Знате, ја сам окорели републиканац!", изјави посве ненадано домаћин.

Саву изненади Бардијева непосредност. Годила му је та посебна врста присности.

Домаћин је замишљено испуштао колутове плавог дима цигаре.

- Знате, amice, онај млади поета, Петефи, одиста ме је одушевио стиховима у којима велича „свету светску слободу". Ево, шта каже чувени Лесинг у свом делу „Натан Мудри": „Ниједан од нас није изабрао свој народ! Јесмо ли ми народ? И шта то уопште значи – народ? Да ли је хришћанин пре свега хришћанин, и да ли је Јеврејин пре свега Јеврејин, или је, ипак, пре свега човек? Када бих у вама нашао коме је довољно да буде пре свега човек!" Човек, amice! Ја делим Лесингово мишљење. Без обзира на националну и верску припадност појединца, по мени, најбитније је да човек буде човек! Видите, то је мој идеал! Томе тежим свим својим умом и срцем. За мене је слобода и једнакост основа и суштина људског постојања!

- Слажем се са вама, господине Барди!

- Ништа мање очаран сам и са чувеном „Декларацијом о правима човека и грађанина" – настави одушевљено домаћин. – Ох, младићу, морам да вам признам, ја одиста обожавам француски слободарски дух! Ех, кад бих бар једном могао да се пробудим на обалама Сене, у Паризу, у том граду европске светлости! Мој животни мото могао би да буде 4. члан те фантастичне француске декларације у којој се изјављује: „Сви грађани су једнаки у очима закона, имају исти приступ јавним положајима, местима и службби, у складу са њиховим могућностима, без обзира на разлике, сем у врлинама и надарености". Реците ми, па зар то није дивно?

- Свакако, господине Барди! – сложи се Сава. (…)

Драгомир Дујмов

Гашпар Кароли

ВРЕМЕПЛОВ

25. марта 1196. – Велики жупан Рашке Стефан Немања предао је власт другорођеном сину Стефану, који је 1217. крунисан као први српски краљ (Првовенчани).

25. марта 1844. – Проглашен је Први српски грађански законик, који је одиграо значајну улогу у правном и друштвеном животу Србије.

25. марта 1881. – Рођен је мађарски композитор и пијаниста Бела Барток, чије је дело отворило нове правце развоја мађарске музике. У светским размерама један је од зачетника „нове музике" XX века. Као антифашиста емигрирао је 1940. у САД, где је 1945. умро.

25. марта 1941. – Краљевина Југославија приступила је Тројном пакту Немачке, Италије и Јапана.

26. марта 1984. – Југословенски и српски писац Бранко Ћопић, један од најплоднијих и најпопуларнијих писаца после II светског рата, извршио је самоубиство.

26. марта 1993. – Умро је српски позоришни и филмски глумац Ташко Начић, мајстор комедије и гротеске.

27. марта 1941. – Након приступања Југославије Тројном пакту, у Београду је војним ударом свргнут регент принц Павле Карађорђевић и на престо је доведен малолетни краљ Петар II Карађорђевић. Збачена је и влада Драгише Цветковића и Влатка Мачека и образована нова, с генералом Душаном Симовићем на челу.

28. марта 1811. – Умро је српски просветитељ, писац, филозоф и педагог Доситеј Обрадовић, први српски министар просвете (1811), једна од најзначајнијих и најутицајнијих личности у Србији крајем XVIII и почетком XIX века. Својим делима проповедао је и бранио европске грађанске идеје утемељене на модерним рационалистичким и просветитељским филозофским правцима. Доситеј први свесно ствара праву националну књижевност на чистом народном језику, намењену најширим слојевима српског народа. До њега, на књижевности су поглавито радили црквени људи за црквене потребе; он кида са традицијом и почиње уносити у народ напредне идеје са Запада, оно што је научио и примио из рационалистичке филозофије XVIII века. Његово знање је било обимно и разнолико: прошао је кроз духовни утицај верске мистике, руске догматичке књижевности, грчких црквених реформатора, немачког протестантизма и француског и енглеског рационализма.

28. марта 1881. – У Бечу је потписана „Железничка конвенција" о изградњи пруге Београд-Ниш. Пруга дужине 243,5 километара изграђена је 1884, а уз финансијску помоћ страних конзорцијума у Србији је до 1890. изграђено 1060 километара пруге до аустроугарске, бугарске и турске границе.

29. марта 1956. – У Новом Саду су основане Југословенске позоришне игре, „Стеријино позорје", поводом 150 година рођења и стогодишњице смрти српског комедиографа Јована Стерије Поповића.

29. марта 1994. – Република Хрватска и представници Срба у Хрватској потписали су споразум о примирју и разграничењу војних снага на шест од укупно 35 сектора на 300 километара дугом фронту.

30. марта 1856. – У Паризу је мировним уговором окончан Кримски рат вођен од 1853. између Русије и Отоманског царства.

30. марта 2000. – Новинари, издавачи и организације за очување слободе медија из целог света покренули су у Бриселу кампању за одбрану независних медија и новинара у Србији који су се нашли на удару Слободана Милошевића.

31. марта 1892. – Србија је, као једна од првих европских земаља, донела закон о помагању спорта изван школа. Гимнастика као обавезан предмет у школама у Србији, уведена је законом из 1883.

31. марта 1991. – На Плитвицама у Хрватској избио је први сукоб између хрватске полиције и Срба. Двоје људи је погинуло, а 20 је рањено.

31. марта 2004. – САД су одлучиле да замрзну финансијску помоћ Србији због недовољне сарадње Београда са Хашким трибуналом.

Доситеј Обрадовић

НЕВЕН

Ученички састав

Како смо прославили Дан жена на Тргу ружа

У широком спектру места и начина на који човечанство прославља Дан жена, нашла се и Српска гимназија „Никола Тесла" у Будимпешти, која је ове године превазишла сва очекивања, пише ученица ове школе, Јана Шошић.

Жена није моћна; она је моћ! Моћ коју тако олако занемарујемо и готово потискујемо у себи несвесни да смо истом моћи сви даривани. Не само жене, већ и привидно јачи пол, који своју јачину и крепкост добија од мајке.

Жена је моћ, и све што из ње произиђе, моћно је. Живот, кажу непроцењив, зачет је из женског тела. Но, очито је да не добију сви оно што одиста заслужују, и да је читава сврха живота борба за оно, што смо свесни да заслужујемо. У тој борби, жене непрекидно доказују своју занемарену позицију у природи, друштву, култури и свим другим аспектима. Борећи се откада је света и века, постепено добијајући битке за сопствени статус, изборише су се за мноштво ставки, укључујући и читав дан посвећен слављу свих тих успеха. Слављу непоновљиве нежности, али и снаге, љубави и интелекта, који свака жена брижно негује у колевци личности.

Уважавање жене током сваког 8. марта глобално је прихваћено и распрострањено, од кутака на улицама, где се продају пажљиво декорисани цветови, до крајње озбиљних установа, где се женски допринос скоро церемонијално обележава. У широком спектру места и начина на који човечанство прославља Дан жена, нашла се и Српска гимназија „Никола Тесла" у Будимпешти, која је ове године превазишла сва очекивања, којих, за почетак није ни било.

Девојке су, ни не претпостављајући шта им се спрема, у уторак 8. марта, заузеле школске клупе, спремне за примање честитки и симболичних поклона, но свакако не и за оно што их је током 7. часа дочекало у школској свечаној аули.

Већ током првих часова, обавештење за предстојећи програм орило се ходницима и жељно ишчекивало. У том неизмерном ишчекивању и формирању различитих теорија о томе како би изненађење могло изгледати, шест часова протекло је брзо и у веселом маниру.

Окупивши се испред ауле, женски део колектива школе и све гимназијалке је дочекала топла добродошлица групе момака, ученика наше гимназије, од 9. до 11. разреда.

Елегантно обучени у црно, са јаркоцрвеним срцима, закаченим о кошуље, блиставим осмесима и са ентузијазмом, који је снажно доприносио амбијенту, момци су извели сјајну приредбу.

Концепт је био очаравајући, испуњен музиком, умилним љубавним рецитацијама, комичним тачкама и наравно, громогласним аплаузом. Забавили смо се на најприкладнији могући начин, одајући почаст момцима што су поносно устали за све даме у свом животу и учинили да се осећају важним и вољеним, славећи комплексност, савршеност и љупкост жене, смејући се и разнежено певушећи баладе одсвиране на клавиру уз пратњу акустичне гитаре.

По завршетку, учесници представе су ученицама и професоркама поделили картице на којима је исписано пар лепих речи и честитан Дан жена.

Упркос називу који 8. март носи, треба бити свестан да сваки дан подједнако припада свима, те се тако и треба опходити. Врло је застрашујуће говорити да женама припада свега 24 часа од више од осам хиљада, које једна година садржи. Нађимо разлог за лепе гестове и у монотоној свакодневници, и променимо свет у место које за срећу не тражи разлог, већ га само ствара. Чувајте жене, баке, девојке, сестре; оне су извор живота и бескрајне љубави. Као што рекох - оне су моћ! Оне су извор. Оне стварају и не дозвољавају да то ико сруши. Оне су ваш лептир и ваша змија, и све између та два парадокса. Који од два се у жени буди, зависи само од енергије која јој је пружена. Створите од жена ваше лептире. Жене су моћ и живот, и васкрснуће.

Јана Шошић, ученица 10/б

Урош Тишма

ПРИПРЕМЕ У СТРОГОЈ ТАЈНОСТИ

Осмомартовски програм припремали су дечаци, кришом од девојчица и професорки, како би изненађење било потпуно. Глумили су и говорили стихове Антића, Дучића, Шантића, Радовића, Сергеја Трифуновића и многих других. Желели су да то буде заиста посебно, па су сцена и њихови изласци на сцену одисали динамиком. Неки од њих су седели у публици, међу девојчицама, па су одатле излазили рецитујући. На забаван начин, кроз глуму су представили неке типове мушкараца, што је код публике изазвало смех и овације. Уз пратњу клавира и гитаре певали су Шантићеве стихове „Што те нема" - певао их је Урош Тишма, а пратио га је Марко Симић. У једном сегменту, отпевали су и песму „Девојко мала"... Програм су, кроз глуму водили Димитрије Дракулић, Бојан Мишљеновић и Петар Рађеновић. У програму је учествовало 18 дечака.

Пред сам крај, ученик Марко Тишма, (који је иначе у Италији проглашен за виртуоза у својој категорији) на клавиру је одсвирао Ноктурно од Шопена. Док су дечаци присутним девојчицама, професоркама и директоркама као осмомартовски поклон делили маркере за књиге, отпевали су им и песму од Галије.

Био је то колаж рецитовања, глуме и певања. Овај програм је осмишљен на иницијативу Ђачке самоуправе на челу са професорима Грацином Брусњаи и Лазаром Которчевићем, програм су реализовали дечаци из Текелијанума, а са њима је у оквиру Књижевног клуба дома, радила и припремила их професорка Драгана Меселџија.

Димитрије Петровић

Марко Тишма

СВЕЧАНОСТ

Прослава 8. марта у Калазу

Малишани изненадили маме и баке

Српска самоуправа у Калазу, на челу са Катицом Мирковић, организивала је прославу 8. марта и женама из Калаза приредила занимљиво културно-забавно вече. Прослава је, уз велики број гостију, одржана у недавно обновљеној згради бивше српске Вероисповедне школе, у порти калашке српске православне цркве.

На почетку програма, девојчице из Калаза су рецитовале пригодне песмице, које је са њима увежбала Весна Чаплар, учитељица Српске основне школе „Никола Тесла“ у Будимпешти. Затим су уз музичку пратњу Крунослава Киће Агатића и Слободана Вертетића, деца показала своју умешност у игрању народних кола.

Уз ћаскање, пријатну музику и богат репертоар певача Дејана Мудрића, калашке даме су у веселом расположењу обележиле свој празник.

Ово је била једна од активности Српске самоуправе у Калазу, која у истим просторијама успешно одржава и часове српског језика за најмлађе. Пошто ограничења због пандемије полако престају, Срби из Калаза намеравају да се убудуће у овом објекту састају барем једном месечно, уз различите активности. Следећа манифесација коју су најавили биће Ускршњи бал, који је планиран за 24. април.

К. П.

ИНФО

Храм Св. великомученика Георгија у Будимпешти

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА АПРИЛ 2022.

02. 04. субота – Вечерње	18.00 ч
03. 04. недеља – Св. Литургија	10.00 ч
06. 04. среда – Вечерње	18.00 ч
07. 04. четвртак – БЛАГОВЕСТИ Св. Литургија	10.00 ч
09. 04. субота – Вечерње	18.00 ч
10. 04. недеља – Св. Литургија	10.00 ч
17. 04. субота – Вечерње	18.00 ч
18. 04. недеља – Св. Литургија	10.00 ч
16. 04. субота – ЛАЗАРЕВА СУБОТА Св. Литургија	10.00 ч
16. 04. субота – ВРБИЦА	18.00 ч
17. 04. недеља – ЦВЕТИ Св. Литургија	10.00 ч
21. 04. четвртак – Света Литургија	10.00 ч
21. 04. четвртак – Велико бдење	18.00 ч
22. 04. петак – Царски часови	10.00 ч
22. 04. петак – Вечерње и изношење плаштанице	18.00 ч
23. 04. субота – Велика субота Св. Литургија	10.00 ч
23. 04. субота – Васкршње јутрење	20.00 ч
24. 04. недеља – ВАСКРСЕЊЕ – ВАСКРС Света Литургија	10.00 ч
24. 04. недеља – Вечерње	18.00 ч
25. 04. понедељак – ВАСКРСНИ ПОНЕДЕЉАК Св. Литургија	10.00 ч
25. 04. понедељак – Вечерње	18.00 ч
26. 04. уторак – ВАСКРСНИ УТОРАК Св. Литургија	10.00 ч

Јутрење се служи сваког дана у 8.00 ч.

A MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉGI SZÍNHÁZOK JELEN/LÉT FESZTIVÁLJA

Присутност - 2022

A MAGYARORSZÁGI NEMZETISÉGI SZÍNHÁZI SZÖVETSÉG ÉS A MAGYARORSZÁGI SZERB SZÍNHÁZ SZERVEZÉSÉBEN A NEMZETI SZÍNHÁZBAN

ДАТУМ	НАЗИВ ПРОДУКЦИЈЕ	ИМЕ ПОЗОРИШТА	ЈЕЗИК ПРОДУКЦИЈЕ
25.03.2022. ПЕТАК			
13:00	**EGEREK...és egerek**	**ПОЗОРИШТЕ КАРАВАН**	**МАЂАРСКИ**
19:30	**RADIO YEREVAN**	**ЈЕРМЕНСКО ПОЗОРИШТЕ УРАТУ**	**МАЂАРСКИ**
26.03.2022. СУБОТА			
16:00	**AZ ÉN BABÁM EGY FEKETE NŐ**	**ЦИГАНСКО ПОЗОРИШТЕ ЦИНКА ПАНА**	**МАЂАРСКИ**
19:00	**KÉPTELEN TÜKÖRKÉP**	**ROMANO TEATRO**	**МАЂАРСКИ**
19:30	**ДОК НАС СМРТ НЕ РАСТАВИ**	**СРПСКА ШКОЛА „НИКОЛА ТЕСЛА“**	**СРПСКИ**
27.03.2022. НЕДЕЉА			
17:00	**НОЋ ХЕЛВЕРА**	**СЛОВАЧКО ПОЗОРИШТЕ ВЕРТИГО**	**СЛОВАЧКИ (МАЂ. ТИТЛ)**
11:00	**TILOS CSILLAGON**	**НАРОДНОСНО ПОЗОРИШНО УДРУЖЕЊЕ**	**МАЂАРСКИ**

Ове седмице издвајамо следеће мултимедијалне садржаје:

Мартовски погром 2004. на КиМ

ФОТО-галерија: Отварање школе у Ловри

Предавање патријарха Порфирија о посту

ВИДЕО: Концерт - „Бранка и Супергрупа“

ВИДЕО: Предавање о Мађарској револуцији

Аутор рубрике: Владимир Марковић

***Напомена: графички QR код можете скенирати било којом апликацијом са QR читачем (QR reader) или употребом сервиса Гугл сочиво (Google Lens)**

СРПСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.
www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✧ *Издавач:* Српско културно и медијско предузеће (ДОО-Кфт.) ✧ *За издавача:* **Зорица Јурковић Ембер** ✧ *Главни и одговорни уредник:* **др Драган Јаковљевић** ✧ *Финансијер:* Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ✧ *Фоторепортер:* **Иван Јакшић** ✧ *Седиште редакције:* Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✧ *Поштанска адреса:* Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✧ *Имејл уредништва:* **snnbudimpesta@gmail.com** ✧ Web: www.snnovine.com ✧ *Графички прелом листа:* Тибор Фуксел ✧ *За штампарију Szedéstükör Bt.:* Ференц Ибош ✧ Текстуалне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✧ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✧ HU ISSN 2061–0238

СУСРЕТИ

Међународни фестивал модерног плеса и фолклора

Сусрети младих из Мађарске, Србије и Републике Српске

Сала Дома културе у будимпештанском Ференцварошу била је 19. марта место целодневног дружења српске деце и омладине из Мађарске и иностранства која су, у организацији „Фестинфа" дошла да покажу своје играчко умеће, али и да стекну нова познанства са сународницима који воле фолклор и модерни плес.

Увечерњим часовима, пред почетак фолклорног програма, чуо се жагор, смех и весели разговори учесника из БиХ - Републике Српске, Републике Србије и Срба из Мађарске, коју је представљао КУД „Опанке" из Помаза. Радост због поновног путовања, дружења и наступа зрачила је енергијом. То се видело и за време извођења традиционалних песама и игара. Добро расположење се преносило и на публику, која је наступе испраћала громогласним аплаузима.

Србију је представљао КУД „Петар Кочић" из Честерега, „Играма из Горњег Пореча" и „Играма из околоне Димитровграда". Из БиХ су стигла два ансамбла. КУД „Братство Војковићи" из Источног Сарајева наступио је са кореографијама „Сарајевско поље" и „Влашке игре", кореографа Биљане Ристић. Српско просвјетно и културно друштво „Просвјета" из Прњавора представило се кореографијом Дејана Милисављевића Звечанца – „Игре и пјесме Биначке Мораве". Помашки КУД „Опанке" одушевио је публику македонским песмама и играма. На самом крају присутни су срдачно поздравили наступ грчког КУД-а из Сигетсентмиклоша - „Елинизмос". Концерт је завршен предајом диплома уметничким руководиоцима учесника.

Борка Павловић, председник Српског просвјетног и културног друштва „Просвјета" из Прњавора, за наш лист је рекла да је ово друштво основано давне 1902. године у Сарајеву, са циљем просветитељства српског народа и да је радило у континуитету, са прекидима због ратова и разних политичких дешавања.

- Наш огранак у Прњавору основан је 1991. године, а овај, који се бави фолклором, основан је 1996. године. У овом периоду много смо постигли. Направили смо 25 стилских и преко 40 дечјих кореографија. Имамо око 400 чланова, распоређених у више секција: фолклорну, драмску, певачку и секцију националних веза. Најбројнија је фолклорна секција, постоји 11 руководилаца, који воде децу од три године, па све до ветеранске групе. Деца су нам фантастична, срчано се спремају за наступе, игра и песма су део њихових живота. Популарност фолклора се полако враћа, међутим највећи проблем је што млади одлазе, али ови који играју, они су сасвим предани. Учествујемо на многим фестивалима. Друштво је већ гостовало у Мађарској, али овој групи је први пут. Много су се радовали наступу, мада они са истом енергијом играју и на међународним и на локалним наступима - истакла је Борка Павловић.

Драган Петковић, власник „Фестинфа" и организатор Фестивала фолклора и плесних такмичења, сарађује са педесетак земаља. Овога пута су одабрали Будимпешту за V међународни фестивал фолклора.

„Фестивалу фолклора је претходио Фестивал модерног плеса, на коме су учествовала деца из десетак земаља. Ово је први већи фестивал после две године изолације проузроковане короном, тако да смо срећни што смо коначно могли да почнемо са радом", за наш лист је изјавио Петковић.

Према његовим речима, „Фестинфо" је основан 2011. године у Прагу и од тада окупља око десет хиљада плесача годишње из педесетак земаља Европе. Сваке године, од 2010, у фебруару се одржава фестивал у Бечу, затим традиционални фестивали у Прагу, у марту, јулу и новембру. У априлу месецу фолклораши се сусрећу у Амстердаму, а у мају у Риминију, са којим „Фестинфо" има савршену сарадњу. Затим их очекује Шпанија, у сарадњи са „Љорет туризмом", а на списку је и Грчка.

Фестивали се, како он каже, одржавају током целе године и фолклорне групе их прате и учествују.

- „Фестинфо" се финансира сопственим средствима, с тим што добија подршку од градова у којима се одржавају фестивали – сале, рекламу, пригодне поклоне. Једно од најављених културно-уметничких друштава је, нажалост, отказало вечерашње учешће због новонастале ситуације у Украјини, тако да нисмо видели играче из Бугарске, Немачке, Словеније и Хрватске. Требало је да учествује 700 играча, а дошло их је само 400. Нажалост, опет се испречило нешто на шта не можемо да утичемо. Признајем да смо могли још више да порадимо на реклами и промовисању фестивала, да бисмо напунили ову прелепу салу. У последњи час ми је изашао у сусрет и помогао мој дугогодишњи пријатељ Душан Вуковић. Следећи пут ћемо се боље организовати, промоција мора да почне бар шест месеци пред концерт. Публика је најбитнија - рекао нам је Драган Петковић.

Катарина Бачи Павловић